05/12/2023

«Χωρίς Θεό τίποτα δεν επιτρέπεται»: Συζήτηση με τους π. Νικόλαο Λουδοβίκο και π. Σπυρίδωνα Τσιμούρη

/ Ενορίες

Στο «Ενοριακό Αρχονταρίκι» του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς και στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει…», την Δευτέρα 4 Δεκεμβρίου 2023, ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Τσιμούρης, Θεολόγος, φιλοξένησε τον Πρωτοπρεσβύτερο π. Νικόλαο Λουδοβίκο, Συγγραφέα, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, σε μια συζήτηση με θέμα «Χωρίς Θεό τίποτα δεν επιτρέπεται».

Παρακολουθήστε τη συζήτηση:

Η επιλογή του θέματος της συνάντησης, είναι αποτέλεσμα μιας αντεστραμμένης προσέγγισης της γνωστής φράσης του Ντοστογιέφσκι «χωρίς Θεό όλα επιτρέπονται», γιατί όπως είπε ο π. Νικόλαος, η ανθρώπινη ελευθερία έχει διατρέξει πια έναν ολόκληρο δρόμο από την εποχή που γράφηκε.

Η εμφάνιση του μηδενισμού, αμφισβήτησε τις αξίες που προϋπήρχαν, οικοδομώντας εκ του μηδενός νέες. Αυτό έφερε στο φως μία νέας μορφής ελευθερία και μία, κατά βούληση, επέκταση της πλέον. Γιατί όταν φτιάχνει κάποιος τις δικές του αξίες, ουσιαστικά γίνεται ο ιδρυτής του μέλλοντος του, ξεκινώντας την ανθρώπινη ύπαρξη από το μηδέν.

Ο Ντοστογιέφσκι έχοντας υπόψη του όλη αυτήν την κατάσταση διατυπώνει την προφητική φράση του, επισημαίνοντας ουσιαστικά ότι ο νέος κόσμος που φτιάχνεται, δεν θα είναι πλέον ο κόσμος του Θεού.

«Το πρόβλημα της νέας μορφής ελευθερίας είναι ότι κανείς δεν ξέρει ποια είναι τα όρια της. Όμως, ταυτόχρονα είναι ελεγχόμενη και καθοδηγούμενη, όχι όμως πια από τον Θεό. Αυτές ήταν οι συνθήκες στις οποίες ο Ντοστογιέφσκι εξεστόμισε

αυτήν την βαρυσήμαντη φράση. Αυτή η ελευθερία πρέπει να ελευθερωθεί από το γεγονός ότι είναι απλά ελευθερία και τίποτα άλλο.»

Η ελευθερία που συναντούμε στην δημιουργία υπακούει σε κάποιους νόμους, ενώ σε αυτήν την νέα μορφή ελευθερίας, το ερώτημα είναι πάντοτε πως θα ελευθερωθεί από τον εαυτό της. Εάν είναι απλά και μόνο ελευθερία, κινδυνεύει να σταματήσει την αναφορικότητα στο νόημα, τόνισε χαρακτηριστικά ο π. Νικόλαος.

Και η έλλειψη νοήματος δεν αντέχεται και δεν μπορεί ο άνθρωπος να παραδοθεί σε αυτό το είδος ελευθερίας, διότι στην πραγματικότητα με αυτόν τρόπο σταματάει τις φωνές των πραγμάτων και δεν ακούει τίποτα. Μέσα στην ελευθερία του ο άνθρωπος μπορεί να επιχειρήσει και την απελευθέρωση του από το νόημα, αλλά δεν είναι φτιαγμένος για κάτι τέτοιο.

«Αν δεν υπάρχει κανένας που να δίνει νόημα στα πράγματα, τότε το μόνο πράγμα που έχει σημασία είναι η δική μου διαχείριση που κάνω σε αυτά. Και το μόνο πράγμα το οποίο τελικά πραγματοποιείται, είναι η δική μου συνεχής αυτοαναφορικότητα, ένας συνεχής μηδενισμός των πάντων δηλαδή, χωρίς να υπάρχει καμία προοπτική κοινωνίας με κανέναν.»

Αν είναι κανείς αφελής, συνέχισε ο π. Νικόλαος, νομίζει ότι χωρίς επαφή με τα πράγματα, μπορεί να τους δώσει νόημα. Στην πραγματικότητα τα πράγματα και τα όντα ανθίστανται, γιατί πίσω από όλα αυτά υπάρχουν άκτιστες βουλητικές δυνάμεις του Θεού, οι λόγοι των όντων, δηλαδή ο Θεός μιλάει με όλα αυτά.

Καταργεί λοιπόν την ομιλία του Θεού και μιλάει μόνο αυτός. Αλλά αυτή η ομιλία δεν έχει σοφία πια μέσα της, γι’ αυτό και μ’ έναν τρόπο, χωρίς Θεό τίποτα δεν επιτρέπεται. Κι ενώ είναι μια κατάσταση που θα έπρεπε να αποφεύγεται με πολύ τρόμο, σήμερα θεωρείται η φυσική κατάσταση του ανθρώπου.

Ο νέος ολοκληρωτισμός δημιουργεί προσχήματα για να μην τίθεται καν το ερώτημα, τι είναι τα όντα. Το ερώτημα είναι πλέον, πως θα αρέσουν στον καθένα να τα φτιάξει και να τα χρησιμοποιήσει. Αυτό το πράγμα θεωρείται ιδεώδες σήμερα.

«Το ζήτημα είναι πάντοτε, ότι έρχομαι στον κόσμο ως κάποιος που είναι φορέας του κόσμου ή κάποιος που είναι αναδιατάκτης και αναδημιουργός. Στην ουσία είναι πολύ παλιός ο πειρασμός και η πτώση σε αυτό οφείλεται. Το να φτάσουμε να αναζητούμε να κάνουμε πράξεις νοήματος, είναι μια επανάσταση σήμερα.»

Το θέλημα του Θεού ταυτίζεται με το δικό μας βαθύ θέλημα, αλλά χρειάζεται μια ασκητική για να το συνειδητοποιήσουμε. Και ο Θεός περιμένει, και το πιο συγκλονιστικό γεγονός είναι το πόσο απίστευτα συγκαταβατικός και αδιανόητα ευγενής είναι. Το μεγάλο μυστήριο του Θεού είναι η ταπείνωση, επεσήμανε ο π. Νικόλαος.

Και συνέχισε λέγοντας πως η αιώνια ελευθερία είναι γεμάτη από νόημα, όπου όλα μιλάνε και όλα είναι ζωντανά και όλη η δημιουργία είναι εικόνα της ελευθερίας του Θεού.

Η ζωή εν Χριστώ είναι ελευθερία, τόνισε, ο Χριστός κάνει ότι κάνει και δεν επιβάλλει καμία αξίωση πάνω στην ελευθερία μας. Δεν αναλαμβάνει ο Θεός να επιβάλλει την αλήθεια και δείχνει έναν δρόμο που συμπορευόμαστε υπαρξιακά με τους τρόπους που ξέρουμε, όπως με την άσκηση. Και πρέπει ο λόγος, οι πράξεις και η επιθυμία μας, να φιλοξενεί όλα τα όντα στο θέλημα μας.

Όταν μπει ο άνθρωπος σε αυτόν τον δρόμο, πάλι ανακαλύπτει τα όντα από την αρχή, πάλι βλέπει τα πάντα πιο καινούργια. Άλλωστε και η αιώνια ζωή είναι μία συνεχής ανακάλυψη νέων πραγμάτων, μία τεράστια καινούργια περιήγηση σε καινούργια σύμπαντα, χωρίς τον φόβο του θανάτου. Οτιδήποτε κάνει ή μας λέει ο

Θεός, όλα τα όντα που μας προτείνει, δεν τα προτείνει απλώς για να τα ατενίζουμε, αλλά για να γίνουν μέρος του εαυτού μας κι εμείς μέρος δικό τους.

Κλείνοντας η συνάντηση, κινήθηκε στο πνεύμα της εορτής των Χριστουγέννων και σε αυτό το πλαίσιο ο π. Νικόλαος παρατήρησε πως η ενσάρκωση γίνεται για να μπει η θεία ζωή και η θεία πραγματικότητα μέσα στην ανθρώπινη φύση. Που σημαίνει ότι, το νόημα των πραγμάτων και του κόσμου να γίνει διαθέσιμο άμεσα και σε βάθος, με τα μυστήρια, την προσευχή, την εν Χριστώ ζωή.

«Αυτός είναι ένας οντολογικός χριστιανισμός, όπου μεταβάλλεται ο άνθρωπος οντολογικά και γίνεται σταδιακά μία παρουσία του Θεού μέσα στον κόσμο.

Αυτός είναι ο σκοπός της ενσάρκωσης, δηλαδή πραγματικά ο άνθρωπος να περιφέρεται ως Θεός και με τον τρόπο αυτό να είναι ο βασιλιάς της δημιουργίας ανά πάσα στιγμή.»

(Του Σταμάτη Μιχαλακόπουλου / Ι.Ν. Ευαγγελιστρίας Πειραιώς)